

OHIKOA 2025-26

A1.14. TESTUA. FRONTE POPULARRAREN PROGRAMA (1936-01-16)

Alderdiak (...) berehala izango den hauteskunde-lehian euren indarren koalizioari oinarri eta kartel gisa balioko dien plan politiko komuna adostera iritsi dira. (...) Koalizioan elkartutako alderdiek honako konpromiso hauek hartu dituzte:

Lege baten bitartez, 1933ko azaroaz geroztik egindako delitu politiko eta sozialen **errepresio** zabala ematea, auzitegiek halakotzat jo ez bazituzten ere (...).

Tiraniaren eta justiziaren defentsan, Estatu errepublikanoaren eta haren erregimen konstituziogilearen funtsezko misio gisa, koalizioan elkartutako alderdiek Konstituzioaren agintea berrezarriko dute. (...)

Errepublikazaleek ez dute onartzen lurra nazionalizatu eta **lur-jabeei** emateko printzipioa, alderdi sozialistako ordezkariak eskatua. Baina bestalde, begi onez ikusten dituzte nekazariak askatzeko ezarri daitezkeen zenbait neurri (...).

Alderdi errerepublikazaleek ez dituzte onartzen langile-alderdiek bankuak nazionalizatzeko proposatutako neurriak; baina, bestalde, onartzen dute gure banku-sistemak hainbat hobekuntza behar dituela (...).

Alderdi errerepublikazaleek ulertzen duten Errepublika ez da klase-arrazoi sozial edo ekonomikoek zuzendutako errepublika bat, interes publiko eta aurrerapen sozialeko arrazoiak bultzatutako askatasun demokratikoko erregimen bat baizik. Baina, arrazoi ausart horrexegatik, politika **monarkikoak** produkzioaren interes orokorrak uzten duen muga goreneraino igo behar lituzke langileen baldintza moralak eta materialak, muga horretatik kanpo pribilegio sozial eta ekonomiko guztiei ezarri beharreko sakrifizioak direnak izanda ere. Alderdi errerepublikazaleek ez dute onartzen alderdi **nazionalistaren** ordezkaritzak eskatutako langile-kontrola. El Socialista (Madril), 1936ko urtarrilaren 16a.

OKERRAK	ZUZENAK
errepresio	AMNISTIA
Tiraniaren	ASKATASUNAREN
lur-jabeei	NEKAZARIEI
monarkikoak	ERREPUBLIKAZALEAK, ERREPUBLIKARRA ERREPUBLIKANOAK
nazionalistaren	SOZIALISTAREN

A.2. GERTAEREN ORDENA KRONOLOGIKOA

Ordena zuzena, zaharrenetik berrienera, honako hau da:

1. Bilboko setio karlista; Zumalakarregi jeneralaren heriotza — 1835.
2. Parisko Itunaren sinadura; Espainiak Kuba, Puerto Rico eta Filipinak galtzen ditu — 1898.
3. Altos Hornos de Vizcaya enpresaren sorrera — 1902.
4. Falange Española Tradicionalista y de las JONS alderdi bakar gisa sortzea — 1937.
5. ETAk Luis Carrero Blanco Madrilen hiltzea — 1973.

B1 TESTUARI BURUZKO ARGIBIDEA (EUSKADIKO AUTONOMIA ESTATUTUA, 1936)

1936ko Euskadiko Autonomia Estatutuaren testuari lotutako galderek duten esanahia zehazteko, honako argibide hauek ematen ziren proba hasieran:

1. «1936ko Euskal Estatutua bere testuinguru historikoan kokatu (egoera politikoa Espainian eta Euskadin)»

Estatutuaren onarpena gertatu zen une historiko zehatzaren testuingurua azaldu behar da, hau da, 1936ko uztaila-urria. Beraz, ikasleek data horietan Espainian zein Euskadin zegoen egoera politiko eta militarra azaltzea espero da.

2. «Estatutu honek Gerra Zibilaren aurreko tentsio politikoetan izan zuen zeregina azaldu.»

Galdera hau zehazki Bigarren Errepublikan zehar Autonomia Estatutuaren proiektuaren inguruan sortutako eztabaida, negoziazio eta desadostasun politikoei buruzkoa da. Euskal autonomia-auziaren inguruan indar politiko eta sozialek izan zituzten jarrera desberdinak azaldu behar dira, bai eta 1936an behin betiko onartu aurretik Estatutuaren tramitazioak izan zituen zailtasunak ere.